

1912-01-11

FAKTA

Dokumenttype:
Avisartikel

Sprog:
Dansk

DOKUMENTINDHOLD

Om metersystemet

**TIDSSKRIFT FOR
INGENIØR-OG BYGNINGSVÆSEN**
TILLIGE ORGAN FOR
**KONSTRUKTØRFØRENINGEN
MARINE-TEKNISK-SKAB
FØRENINGEN AF ELEKTRICITETS-
VÆRKSBEFYRERE I DANMARK
FØRENINGEN AF ARBEJDSLEDERE
I DANSK INDUSTRI**

Ansvarshavende Redaktør: CARL PERS.

7. Aargang Nr. 11.

Post-Adresse: G. L. KONGEVEJ 49 - KØBENHAVN V.
TELEFON Vester 952 u

11. Januar 1912.

Metersystemet.

Uddrag af Hr. Dr. phil. Direktør Carl Jacobsens Foredrag i Marine-Teknisk Selskab den 8. Januar 1912.

Jeg rejste for 25 Aar siden i Grækenland, dengang var der ingen farbare Veje, man maatte ride, hvad der for mig var meget uheldigt, da jeg som Regel faldt af Hesten.

Saa skulde jeg rejse fra Argos til Gea, det er vel en 4 Mil, og Argurjaterne stod med deres Mulaesler, klar til at modtage os, jeg besteg Dyret, og for mig laa en banet og velanlagt Vej, ved Siden gik de gamle Stier, og til min store Forbavselse drev Argurjaterne Dyrene ind paa disse Stier og lod dem gaa der, i Stedet for at benytte Vejen.

Metersystemet er som den banede Vej der ligger færdig til Brug, og den gamle Ridesli, er som det gamle System, Folk stadig slaar ind paa. Der er en Uvillie mod det nye System, og den er mig ubegribeligt. I et Foredrag jeg tidligere har holdt, bemærkede jeg, at jeg har to Livsopgaver; nemlig at rejse Spiret paa Frue Kirke, og Metersystemets Indførelse i Danmark.

Bladudtalelserne dengang var, at Spiret opnaaede vi nok alle at faa at se, men Metersystemet opnaaede den nuværende

Slægt næppe at komme til at bruge. Paa et tidligere Møde foreslog jeg at man skulde lave de gamle Milepæle om til Meterstene, men der var en Tilhører der straks rejste sig og protesterede — det var en Vejmand — han mente, at naar man tog de gamle Milepæle væk, saa havde man intet Maal at kunne bruge.

En Arkitekt, en personlig Ven af mig, gav jeg en Opgave, men stillede den Betingelse, at Metermaal skulde anvendes ved Udarbejdelsen, men Arkitekten sagde: at man tegnede bedre i Fod og Tommer end i Meter. Hertil svarede jeg, som Konen i Genboerne — Intet.

Idet gamle System har man saa uendelig mange Betegnelser, man har »Linier«, Tommer, Fod, Alen og Mil og hvor mange forskellige Slags Mil har man ikke, — der er Landmil, og Sømil, og saa er der Favne, og har Torpedobaaden »Blæksprutten« været ude paa Prøvetur, har den gjort noget væmmeligt noget, der hedder Knob — der er ingen uden Teknikere, der ved, hvad det er for noget.

Paa Børsen bruges endnu den Dag i Dag hollandske Pund, men ingen der uden for

aner, hvor meget det er. Zak er det man sælger Korn efter paa Børsen, hvem ved, hvad det er. Forskellen mellem det gamle og det nye System falder let i Øjnene i det daglige Brug.

Det falder i enhver Lod at have et Rum, eller en Kælder, hvori der ved Lejlighed skal fyldes et eller andet. Saa kan man vide, hvor mange Fod dette Rum er stort, men skal det nu fyldes f. Eks. med Korn, kan man slaa op i Kaarup Haandbog for Handelsvidenskab og der se hvor meget en Korntønde er, og derefter regne det ud, men er det nu Kul der skal fyldes i Rummet, ja saa gælder hele Beregningen ikke mere men man maa igen slaa op i Kaarup for at se, hvormeget en Kultønde er, men saa ser man at der er noget der hedder med Top, men naar jeg skal til at regne med Toppen, staar min Forstand helt stille.

Nu har vi jo her i Danmark en Lov for Metersystemet, og en Mand har engang sagt, at Lov er Lov, og Lov skal holdes, saaledes tror jeg det hedder.

Meterloven afhænger af de enkelte Inddivider, men hele Dele af Menneskeslægten er derimod, jeg har nævnt forskellige Eksempler, og saa er der Damerne, de regner med Kvarter og halve Kvarter, men Meter det kender de ikke, og vil ikke kende det.

Bryggerne vil heller ikke paa nogen Maade ind paa Metersystemet, to Aar har vi haft til at indføre Systemet, men Bryggerne vil ikke, og endnu er der ikke en eneste Meterlønde igang, men de har ansøgt om Regeringens Tilladelse til at lade være at bruge Systemet, og faar de Tilladelsen, kan alle andre ogsaa komme og forlange det samme.

Det er Villien, der skal sætte Systemet i Gang, men den mangler desværre saa mange.

Da vi gik over fra Mark til Kroner, gik det meget langsomt, men vi havde dengang en Bankdirektør, som hurtigst mulig inddrog alle de gamle Markstykker, og derved tvang Folk til at bruge Kroner og Øre.

Nu har vi ikke en saadan Bankdirektør,

men vi har Pressen — hidtil har den ikke taget sig af denne Sag, men naar den engang er færdig med at skrive om Ridderkors, vil den forhaabentlig tage fat paa Metersystemet.

Det vil jeg bede Pressen om at gøre.

Det siges, at her i Landet nøjes man ofte med halvgjort Arbejde, og vi er nu den sidste i Rækken, fraregnet England, der indfører Metersystemet.

Vi begyndte med at forandre Vægten efter Titalsystemet, dette Pundet i 100 Dele og betegnede det med det danske Ord *Kvint*.

I Slutningen af Halvfjerserne talte jeg med en Distriktslæge, og spurgte ham hvormeget et Kvint var, det vidste han ikke, men antog det var fem Lod.

Der var engang et Udvalg i Rigsdagen der beskæftigede sig med Lov om Metersystemet, men det var et Begravelsesudvalg der aldrig arbejdede — saa døde Formanden og man skulde derfor vælge en ny.

Det skete, at man henvendte sig til den nuværende Trafikminister, Thomas Larsen, og han indvilgede i at lade sig vælge til Formand for Udvalget, men kun paa Betingelse af, at der saa blev arbejdet, og ved ham kom Meterloven til Verden, om end lidt hovedkulds, men det skal her siges til hans Ros.

Da, den ny Ølskat kom, var man i Tvivl om, hvorledes man skulde maale Øllet, uden at blive narret, og da man ikke i de gamle Love havde Litermaal, omregnede man derfor det gamle Maal 8 Potter matematisk og fik et Tal med fem Decimaler, og derved fremkom den Mærkværdighed, at i Ølloven er der Forskel paa en Liter Øl og en Ølliter.

Vil man rejse i et fremmed Land, og vil man lære dette Lands Sprog, gælder det først og fremmest at tænke i det fremmede Sprog; og saaledes ogsaa med Metersystemet, man maa tænke i Systemet, og ikke i Tankerne regne om fra Mil til Kilometer. Ligesom man véd, at der fra København til Roskilde er fire Mil, skal man vælge andre Afstande at kende i Meter, og saa sammenligne med disse. Fra Køben-

havn til Korsør f. Eks. er der 10 Metermil, og een Kilometer, skal man huske, er Længden af Frederiksberg Allé. Derved kan man let gøre sig klart Afstande, der er opgivet i Metermaal.

Amalienborg Plads er meget nær en Hektar, og Ørstedsparken er syv Hektare.

Metersystemet har Mangler. Mellem Meteren og Centimeteren har man ingen rigtig Enhed; man vil maaske sige, at der er en Decimeter, men det er et umuligt Navn, og hvis en Kone fortalte sin Mand, at hun havde strikket en Decimeter Strømpe i Dag, saa skal man tænke sig meget om for at vide, hvor meget det er, thi det kunde nemlig ogsaa godt være en Dekameter Strømpe, men saa skulde det rigtig nok være til meget lange Ben.

Naar Talen er om Murværk, mangler der noget i Systemet. Man kan ikke sige en Hektoliter Murværk. Ved Mursten har man Maalet i Tommer, men det omsat i Metermaal er 23 Centimeter. Mig synes det nu kloget herefter at lave en Mursten paa 25 Centimeter, saa vidste man, at der var fire paa en Meter.

Man bør forandre Genstandene efter de nye Maal, og i dette Tilfælde kan det lade sig gøre i den ny Bygningslov. De tilstedeværende bør ved given Lejlighed huske paa at forandre Genstandene efter de nye Maal og være med til at arbejde hen til, at Metersystemet bliver brugt.

Det er heller ikke heldigt at bruge de smaa Betegnelser, naar det gælder store Ting. Enhederne mm og cm ere upraktiske, naar man vil udtrykke f. Eks. et Værelses Højde. Man siger ikke, Værelsets Højde er 192 Tommer, men man siger 8 Alen, og naar der opgives, at en Aviatiker har været i en Højde af 700 Kilometer, er der ingen, der ved, hvor meget det er, men siger man derimod 70 Metermil, saa ved man, at det var 7 Gange saa langt som til Korsør.

Metermil er et godt Udtryk og bør benyttes mere end nu. Paa Vejene staar der ikke Metermil, men Kilometer, det er uheldigt.

Fyn opgives til 3000 Kvadratkilometer,

men det burde hedde 30 Kvadrat Metermil, saa vidste man bedre, hvor stor Fyn var.

I gamle Dage, naar man forandrede Møntsystemer, saa beholdt man den gamle Betegnelse, men forandrede kun Værdien, f. Eks. en Skilling det vedblev at være en Skilling, men Værdien blev en anden.

Det vilde være praktisk, om man ogsaa nu kunde beholde de gamle Betegnelser og blot overføre dem paa det ny System.

Fra April 1912 maa man ikke længere benytte de gamle Maal, og man bør saa helst kassere alt det gamle.

Jeg har kasseret alle de Tommestokke, jeg kom over, hvorpaa der paa den ene Side stod Tommemaal, og det bør gøres overalt, for at lære kun at benytte Metermaal.

Jeg vil nu slutte med en Udtalelse om Meterudvalget; det er en meget udmærket Institution, men det er kun raadgivende, og jeg skal læse, hvad det skriver i en populær Fremstilling af Metersystemet:

En Mand af Middelstørrelse er 170 cm høj; hans Arm er 70 cm, hans Fod 27 cm, hans Fingerspand 23 cm, hans Haandsbredde 10 cm, hans Skridtlængde 80 cm, han vejer 70 kg. — En Tændstik er 5 cm. — En Tiøre er ved Randen lidt over 1 mm tyk. — Himmelbjerget er 150 m højt over Havfladen. — Københavns Raadhus-Taarn er 106 m højt. — 1 lige Linie er der fra København til Roskilde 30 km og fra Skagen til Gjedser 370 km. — En Mand gaar 1 km paa 11 Minutter, og en Hest traver 1 km paa 4 Minutter, et Automobil med den største lovlige Hastighed kører 1 km i 2 Minutter, et Eksprestog kører 1 km i 1 Minut. — 9 Tønder Land er 5 ha, 40 Tønder Land er 22 ha. — Kongens Nytorv er 3 ha, Skanderborg Sø er 9 km², Arresø 40 km², København med Frederiksberg 80 km², Amager med Salt-holm 80 km², Mors 370 km², Bornholm 600 km², Fyn 3600 km², Danmark 39,000 km². — Et Læs Koks fra Københavns Gasværker er 46 hl; et Vognmandslæs Kul fylder 2 m³. Og Spiret paa Frue Kirke bliver 120 m højt.